

Vigyázzon más?

Autós ismerősöm méltatlankodik: az elmúlt két héten útjai során kétszer ellenőrizték a közlekedés rendjének őreit. Azaz szerintem „feltartották” őt, „késleltették” a rendes, átlag-autóst, ahelyett, hogy az országúti vagánykodókat, a kocsis betyárokat keresgéltek volna. Sehogyan sem tudtam vele megertetni, hogy az utóbbi hetekben a közutainkon folyó fokozott ellenőrzéseknek éppen ez a célja.

Sőt, valamivel több ennél: a közlekedés biztonságának fokozása — azaz minden autós, motoros, kerékpáros és gyalogos védelme. Amire talán soha nem volt még annyira szükség, mint éppen napjainkban. Akkor, amikor szinte mindennap öt-hat halálös szerencsétlenség és sok-sok baleset történik útjainkon. Most, amikor már csaknem kétféle magyar állampolgárnak van gépjármű-vezetői jogosítványa: azaz a joga, kötelessége és azok megtartásáért felelőssége közlekedése során. Akik közül viszont sokan megfigyelnek kötelességeikről és felelősségükről: s ennek eredményeként tavaly 25 ezer ember sérült meg hazánkban közlekedési baleset során. Több mint kétezer (az előző événél tíz százalékkal többen) veszítették életüket! A közlekedési bűncselekmények kategóriájába sorolandó esetek az összbűnözési statisztikában sajnos a második helyet foglalták el 1978-ban, s többségükben a gépkocsivezetők lelkiismeretét terhelik.

S nemcsak azokat, akik közvetlen okozói a baleseteknek — akik tettükért meg büntetettnek! Azoknak a „lelkiismeretén is szárad valami”, akik a baleseteket hajszál híján elkerülve eddig még, úgy mond, „megúszták”. A magukat és másokat felelőtlenül veszélybe sodrókén. Akik közül valóban joggal nevezhető „autós betyár”-nak az, aki csakis száron felülül tempóban hajt, hajmeresztő vakmerőséggel, szabálytalanul előzgetve száguldozik, azaz hogy szaladnak az úton; arra számítva, hogy majd vigyáz a másik. Vagy akik képtelenek elviselni, hogy megelőzzék őket, s ha erre mégis sor kerül, értelmetlen és másokat veszélyeztető hajszába, agresszív versengésbe kezdenek előzőikkel. (Tavaly júliusban

például ilyen virtuskodó versenyfutás okozta az autós baleseteknek több mint tíz százalékát!) S kiérdemli az „autós betyár” titulust az is, aki örömet leli benne, ha vezetési stílusával borsot törhet közlekedő partnereinek orra alá. Úgy például, hogy hatalmas teherautójával, autóbusszával, vagy kisebb sebességre képes kocsiával a „felezővonalra ragad”, neheztve a mögötte haladók látszólagos vezetőtársait. Azok pedig, kik ittasan ülnek a volán mögé, garázdálnak is nevezhetők!

Mindezeknek, s a hozzájuk hasonló módon veszélyeztetőknek, azaz „a vétkezőknek a kiemelése” a közúti forgalomból valamennyi közlekedő érdeke. Ezt az érdeket szolgálja a napjainkban tartott fokozott ellenőrzés, amit éppen ezért illeték nagyobb megértéssel fogadniuk a járművezetőknek — azoknak, akiket védenek ezek a ellenőrzések. Hiszen számukra létfontosságú, hogy jó műszaki állapotú, üzembiztos kocsik közlekedjenek csak az utakon, s őrülni kell annak, hogy a közlekedésrendszert szakemberei az ellenőrzések során a követelményeknek meg nem felelőket, s ezzel a saját és minden közlekedő partnerük épségét, biztonságát veszélyeztetőket kiállítják a sorból.

Bár ilyen könnyen, a rutin műszaki ellenőrzéshez hasonló módon lehetne „kiemelni” az üzembiztos kocsi „autós betyár”-okat is! Azokat, akik felelőtlenül, lelkisimán a veszélyt, nem törődnek másokkal, nem tudnak ellenállni a sebesség, a száguldás vagy az alkohol csábításának. Akikben pedig végre valahogy tudatosítani kellene, hogy ha így közlekednek, útítársukul a szenvedés, a rokkantság, a halál szegődik!

Jó lenne minél előbb eljutni odáig, hogy a joggal veszélyeztetett üzembiztos közlekedésben részt vevők kivétel nélkül mind megérték, hogy az utakon naponta vizsgálni kell felelősségérzetből, emberségből. S ezen a vizsgán egymást kell ellenőriznünk, segítenünk, saját magunk és minden közlekedő partnerünk biztonsága érdekében.

Szabó Magdolna

Kanadai együttes Szegeden

Szegeden az Ifjúsági Házban adott koncertet a kanadai White River Bluegrass Band country-együttes. Az együttes öt tagja — Bob Cussen (mandolin) vezetésével, Wolf Poll (banjo), Sid Gulick (gitár), Bill Bland (hegedű), Dianna Rennie (bőgő) — 1974-ben állt össze, menekülve a bőmből erősítő közelségtől. Azóta eltelt öt év, és a bluegrass-stílus legjobb tolmácsolóivá váltak.

Ezúttal a Magyarok Világszövetsége meghívására érkeztek svájci koncertkörútjuk után Szegedre. Az északi-amerikai népzene eredeti tolmácsolásában a White River Bluegrass Band hangszereiben hallhattuk. Különösen Bob Cussen és az együttes hölgytagja Dianna Rennie virtuóz játéka ragadta magával az érto közönséget. Minden számuk után zúgott a vastaps.

A White River Bluegrass Band Szegedről a fővárosba utazott, ahol a televízió felvételt készített az együttesről, majd a budai Ifjúsági Parkban adnak ízelítőt az északi-amerikai népzene világából.

Földgáz a Kara-Kum sivatagban

A Kara-Kum sivatagban (Türkmenia) a satliki gázkoncentráció-lelőhely alapján hatalmas komplexumot hoztak létre. Évi 35 milliárd köbméter kék fűtőanyag — ez az új komplexum kapacitása. Két nagy teljesítményű termelőüzem 80 gázolékészítő berendezés, vízgyűjtő létesítmények, sok száz kilométer hosszúságú gáz- és vízvezeték, villamos távvezeték és közút teszi a komplexumot.

A „Satligazszoj” trösztnek több mint 3000, ötvenféle nemzetiiségű építője van, akik eljötték a sivatagba, hogy részesei legyenek az országos fontosságú építkezésnek. A dolgozók sikeresen birkóztak meg feladataikkal, és komplexum határidő előtt elérte a tervezett gáztermelési kapacitást. (BUDAPRESS — APN)

A nyugdíjasok foglalkoztatásáról

Az elmúlt évben ment nyugdíjba N. J. kereskedő, szegedi olvasónk. Igen jó erőben érzi magát, és szeretne a kereskedői szakmában még dolgozni. Volt munkatársaitól egy hallottat, hogy van egy olyan intézkedés, amely szerint a kereskedelemben dolgozó nyugdíjas nem 840 órát, hanem 1260 órát dolgozhat nyugdíj folyósítása mellett. Kéri, ismertessük az erre vonatkozó intézkedést.

Olvasónk értesítése nem egészen pontos. Valóban ez év elején jelent meg egy intézkedés az élelmiszer-kiskereskedelemben, vendéglátásban, szállodákban foglalkoztatott nyugdíjasok óráireténél felemeléséről. Természetesen ez az engedély erre az évre szól. megtalál-

ható a Kereskedelmi Értesítő 1979. évi 1. számában.

Az engedély így szól: A nyugdíjasok a Minisztertanács 17/1975. (VI. 15.) MT számú rendeletében és a SZOT 3/1975. (VI. 14.) számú szabályzatában előírtak szerint foglalkoztathatók. Ezen túlmenően a Munkaügyi Minisztérium és a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatósága engedélye alapján az 1979. évben a belkereskedelmi ágazathoz tartozó vállalatoknál és szövetkezeteknél a nyugdíjasok — nyugdíjukat nem érintően — évi 1260 órát dolgozhatnak létszámkeret megállapítása nélkül a következő munkaterületeken:

1. Az élelmiszer-kiskereskedelem és vendéglátás üzemeiben, szállodáiban, az ide-

genforgalmi hivatalok és utazási irodák hálózatában, — Budapestben,

— az alábbi üdülőterületeken: Balaton, Duna-kanyar, Velencei tó környéke, — az alábbi ipari központokban: Pécs, Miskolc, Szeged, Tatabánya, Salgótarján és Veszprém. 2. A fővárosi dohánybolt üzlethálózatában. Nem foglalkoztathatók az évi 840 órán túl azok, akik az 1979. évben mentek nyugdíjba. Az előbbieket szerint foglalkoztatott nyugdíjasok nyilvántartó lapjára a SZOT 3—9483/1978. engedély számát fel kell vezetni.

Olvasónk a fentiek szerint bármely szegedi élelmiszer-kiskereskedelmi vállalatnál, mint nyugdíjas évi 1260 órát dolgozhat.

Dr. V. M.

A foglalkozások tekintélye

Nálunk sem, ma sem kelt különösebb megütközést, ha az egyetemi rektor nagyobb megbecsülést élvez a hivatásánál, a gyárigazgató a segédmunkásnál. Gyakran és szívesen deklaráljuk ugyan, hogy mindkettejük munkája hasznos és szükséges, egyenlő szavazati joguk van, és ha lelkiismeretesen végzik munkájukat, kitüntetések is mindkettőnek kaphatnak. Mégis, másként köszön például egy főelődő a rektornak, másként a hivatalsegédnek. Különbözik a szobájuk, berendezésük, különbözik az öltözködé-

Mondhatnánk, ezek a különbségek munkájuk különbözőségéből fakadnak. A társadalmi munkamegosztás nem kiküszöbölhető folyamattal: belátható időn belül behelyettesíteni sem lehet bárkit bármivel. A munkakörök nem egyenlő jelentőségűek: ha a termelés irányítója nem elég rátermett, nagyobb kárt okozhat, mint a selejtet gyártó betanított munkás. Elektrotechnikusra ma nagyobb szükség van, mint lőszerszárműkészítőre. Az ötvenes években a politikai elkötelezettség pótolhatta a szakmai tudást: ma mindkettő egyformán szükséges.

Napjaink társadalomtudományának fontos feladata, hogy felderítse a társadalmi rétegződés törvényszerűségeit, összefüggéseit az egyenlőség-egyenlőtlenség problémájával. A rétegződés legfontosabb tényezője nálunk a munkamegosztásban elfoglalt hely, a foglalkozás. Annak vizsgálata, hogy ki milyen foglalkozást hogyan lát meg, fontos társadalmi problémák megértéséhez, esetleg megoldásához nyújt segítséget: a társadalmi mobilitás kérdése, a munkaerőhiány, bizonyos foglalkozások elnöcsödése, hiányszakmák és túlképzés mind összefüggésben állnak azzal, mennyire értékeli a közutdat az egyes foglalkozásokat.

A polgári szociológia régóta kutatja a foglalkozások presztízsét. Két szocialista országban, Csehszlovákiában és Lengyelországban is folytatók hasonló vizsgálatok. Ezek legfontosabb eredményei a Gondolat Kiadó jóvoltából magyarul is hozzáférhetőek. A foglalkozások presztízsé című tanulmánykötetben.

A fogalmat sokféleképpen meghatározták, fogadjuk el a leggyorsabb változatot: presztízs az a rendelkezés, akinek hatalmat vagy valamely elnyővő helyzetet tulajdonítanak. Ha egy millió moskolbászútót, egy tanácselnököt és egy anyagpresztízse című tanulmánykötetben.

ben a gőzfürdőbe, első látásra aligha lehetne megállapítani róluk, melyiknek nagyobb a presztízs. A kolbászútó kívül hagná emeltes házat, a tanácselnök szolgálati kocsiját, a segédmunkás overallja zsebében a borosüveget. A tekintélytárgyakon — úgynevezett státuszszimbólumokon — kereszttől éppúgy megnyilvánulhat, mint viselkedésben, protokollban. XIV. Lajos udvarában nagy megtiszteltetésnek számított jelen lenni a szertartáson, amikor kecses piszkálólal megbolygatták az őfelsége rizsporos parókája alatt nyugzó apró élőlényeket. Ma hasonló erkölcsi értéket jelent, ki kit hív meg a lakáscenteljére, és ki jelenik meg.

A presztízs fontosabb elemei a hatalom, a pénz, a szaktudás, esetleg valamilyen különleges képesség vagy legalább ezek látszata. Gyakran összefonódva jelennek meg: akinek hatalma van, arról feltételezik, hogy pénze is van. Zám Tibor egyik bormelléki zsványa azzal kérkedett, mikor le-tartóztatták, hogy három nap múlva zeneszóval vonul ki a börtönből. Nyilván úgy gondolta, akinek pénze van, annak hatalma is.

Az egyik elmélet abból indul ki, hogy egyik foglalkozás értékesebb a társadalom fejlődése, működése szempontjából, mint a másik. Hogy a fontosabb pozíciókba a megfelelő képességű emberek kerüljenek, az az értelem, hogy ezeket a pozíciókat jobban honorálja másoknál: különleges jogokkal, jobb anyagi helyzettel. A mi nyelvünkre lefordítva ez azt jelenti, hogy az egyenlőtlen munkáért egyenlőtlen bér jár, ez pedig a társadalomban is egyenlőtlenséget szül.

Ez a gondolatmenet a ve-

lejtig polgári találmány, a társadalmi egyenlőtlenség igazolására szolgál. Közel-múltunk gyakorlata arra figyelmeztet, hogy mégsem intézhetjük el legyintéssel e funkcionista elméletet. Közismert a példa: egy gyárban a művezetőknek kulcspozíciójuk van: a közvetlen termelésirányítók hangolják össze a vállalat érdekeit a dolgozók érdekeivel. Ameddig a művezetők feladata ellátásához sem a szükséges jogokat, sem vonzó fizetést nem biztosítanak, addig nem a leg-átermettebb emberek és nem is túl nagy lelkesedéssel töltik be a munkakört. Diplomás benzinkutasok és libatömők az egyik oldalon, jó néhány szerény képességű irányító a másikon: régóta jelzik, hogy nincs minden rendben a foglalkozások értékelése körül.

E funkcionista elmélet figyelmen kívül hagyja, hogy a rátermettség csak egy feltételezett kezdeti időpontban érvényesülhet: tisztán. A funkciók eltérő jutalmazásából eredő előnyök és hátrányok is öröklődnek: a második, harmadik nemzedékek számára már nem egyenlőek az esélyek.

A szocializmus építésének jelenlegi szakaszában, amikor a társadalom hatékony működését még csak a differenciált erkölcsi és anyagi juttatások eszközeivel tudják biztosítani, rendkívül fontos ennek az ellentmondásnak elméleti és gyakorlati feloldása: e differenciált juttatások bizottságok a hatékonyságot, de ne vezessenek megmerevedett, a mindenkori teljesítménytől független különbségekre. Ebben áll a társadalmi rétegződés és a foglalkozáspresztízs további kutatásának jelentősége.

Tanács István

Történelmi leletek — meglepő eredmények

A Német Demokratikus Köztársaság területén évente 3—4 ezer régészeti lelőhelyet tárnak fel a kutatók. A leletek leggyakrabban az építkezések, talajjavítás vagy felszíni bányászati nyitása közben bukkannak rá.

Érdekes fényt vetnek a régészeti kutatások a VI. században az Elba és Odera között letelepedett szláv törzsek életére. Korábban az volt a felfogás, hogy ezek csak vadászattól és halászatból éltek. A régészek azonban a közelmúltban kimutatták, hogy szabályos fa-

lusi településeik voltak, gyümölcsöt termesztettek, és már kézműiparuk is volt, ugyanúgy, mint az Elba- és Rajna-vidéki német törzseknek.

Az NDK régészeinek jelentős külföldi felfedezései közé tartozik a bronzkorból származó gazdag vietnami kultúra bebizonyítása. Ez ellentmond annak a korábbi hitnek, hogy a délkelet-ázsiai kis népek saját alkotótevékenység híján fejlődésüket kizárólag Indiának és Kínának köszönhetik. (BUDAPRESS — PANORAMA)

Nyári Express-mérleg

Csaknem négyezren jöttek, s több mint hatezren mentek — így fest az eddigi mérleg. A szegedi Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda elsőként teljesítette az ország 28 kirendeltsége közül a külföldi utaztatási tervét. Odesszából, Lódból, Temesvárról és Szabadkáról — Szeged testvérvárosairól — érkezett ez idáig a legtöbb fiatal. Ezekben a napokban sűrűn váltják egymást a turistacsoportok, az ifjúsági politikai delegációk. Itt vannak már a román fiatalok, hamarosan lengyel küldöttség látogat Szegedre, július 11. és 26. között a szovjetunióbeli Szputnyik Utazási Iroda küld folyamatosan kirándulókat. Egy 30 tagú nyugat-európai csoport a folklórtáborba jött el két hétre, az EDOSZ-együttes meghívására. A nagyjátékműre nem sokára befutnak az NDK-ba-

ráságvonatok, melyek augusztus 10-től 18-ig hatszáz fiatal hoznak Lipcséből és környékéről.

Ami a Csongrád megyei külföldi túráit illeti, eddig 150 csoport utaztatását benyújtotta le az iroda. A nyáron 10 turnusban még körülbelül négyszázan indulnak a határainkon túlra. Legtöbbször a Szovjetunióba mentek 1979-ben, de az utóbbi időben megnőtt az érdeklődés a romániai kirándulások iránt is. A nemzetközi gyermekévtiszteletére jó néhány kedvezményes akciót szervezett az Express. Ezek közül kiemelkedik a jugoszláv KOMPAS Utazási Irodával közös meghirdetett cserelátogatás. Márciustól júniusig — vasárnaponként — másfél ezer általános iskolás korú szegedi és szegedi járási kisdíák szállt autóbusszal, s ke-reste fel a szabadkai állat-

kertet, valamint a palicsi tó környékét. A városnézést minden alkalommal színházlátogatás követte. A jugoszláv gyerekek a szegedi Vidám Parkban szórakoztak, s a botanikus kert növényritkaságaival ismerkedtek.

Az Express legnagyobb „itthoni” vállalkozása továbbra is a szegedi ifjúsági napok megrendezése. A külföldről s az ország valamennyi megyéjéből ideérkező négyezer fű és lány elszállásolásáról, étkeztetéséről, kulturális programjairól kell gondoskodni. Ebben az évben elsősorban a szolgáltatások színvonalának javítását ígéri az iroda. A tizenharmadik „SZIN” résztvevői az Express-jegy felmutatásával díjtalanul utazhatnak a szegedi villamosokon, trolibuszokon, és ingyenes strandbélőpót kapnak a Partfűdőbe.